

HAIKU Z HAIKU

Maličké haiku
přispěchalo na pomoc
v hluboké noci

Volně inspirováno verši z ***Mléčné dráhy*** (*antologie z japonských básníků haiku XVII. a XVIII. století*)
v překladu **Alfonse Bresky**.

Citace z *Mléčné dráhy* (včetně jmen a životních dat) jsou uvedeny *kurzívou*.

Nové texty jen tu a tam replikují obrazy a myšlenky původních haiku. Cílem nebyly kopie, nýbrž samo zastavení a prolnutí cest.

Jokoi Jajú
1701–1783

Hodiny

*Větrný zvonek
ztich; letní vedro sálá
z tikání hodin.*

Větrný zvonek
Zval kdos ho snad? Ve dveřích
poplašený den

Strašák

*U samé nohy
mu boby rozkradeny;
nedbalý strašák.*

Ani prastaří
mistři haiku nešetří
strašáka v polích

Nakamiči Rjúsi
1691–1758

Chladná noc

*Noc je tak chladná
a měsíc, zdá se, dřímá
v hlubině vodní.*

Už večer studí
Dnes nezláká mě měsíc
ve studni noci

Naitó Rosen
1654–1733

Švestky v květu

*Zře květy švestek,
lituji, že jsem ztratil
kdy dobrý rozmar.*

Rozkvetlá švestka
Jak jen mi tuhle krásu
mohla paměť vzít!

Jošida Rjúsi
Data neznámá

Zbloudilé dítě a světlušky

*Zbloudilé dítě,
ač neustává plakat,
světlušky chytá.*

Zas světluška v tmách
rozsvěcí nemocnou noc;
snad pro dítě v nás

Ójodo Mičikaze
† 1709

Labutí zpěv

*Šat již jsem změnil,
bych na cestu se vydal
v svět neviděný.*

Nestačí změnit
boty a šat, chceš-li jít
dál; poznáš to sám

Tojodžima Rogecu
1660–1751

Podzimní bouře

*Bouř krajem duje,
leč mraky bez pohnutí
ve výši visí.*

Nehybnost někdy
strašnější nese zkázu
než bouře lítá

Hajano Hadžin
1676–1742

K prodejně vína

*K prodejně vína
válečník mlčky spěchá
sněživou nocí.*

Uprostřed zimy
v lokále plném noci
Před čím se skrýváš?

Rjúho

Data neznámá

Rozkvět

*Proč bych se zlobil,
když květy skví se právě
v největší slávě.*

V největší slávě
květy se skví; proč i to
dnes mi uniká?

Keisa

Data neznámá

Žába

*Jak se ta žába,
na vodní trávě sedíc,
po větru točí...*

K žábě pokojné
děti se seběhly; však
ta spěšně mizí

Rikuto

Data neznámá

Skřivan

*Výš skřivan letí,
až v bezoblačných nebes
modru se skryje.*

Skřivánku, jak rád
vyjdu do dne, když zdravíš
mne z modra nebe!

Sarjú

Data neznámá

Smuteční vrba

*Smuteční vrba
podobu větru kreslí,
ač štětce nemá.*

Útržek vrby
z rozmaru zasazený
zařatý roste

Kakó

Data neznámá

Zářící měsíc

*Zářící měsíc
v poledne neviděný
čar jedlí jeví.*

Z čar jedlí záře
měsíce vykouzlila
čaročar jedlí

Šunsui

Data neznámá

Lotosy

*Zře na lotosy,
krom lotosů tam jiných
nevidím květů.*

V lotosech jenom
lotosy zřím; dnes jenom
hledím; nevidím

Tóši

Data neznámá

Hora Fudži

*Dnes při měsíci
se hora Fudži menší
než jindy zdála.*

Hora Fudži, vždy
tak mocná – dnes hrbí se
v měsíce tíži

Šiwa Sono-džó

1649–1723

Vichřice

*Vichřice duje,
pes štěká do šelestu
svátého listí.*

Škaredý svátek,
uchmuřený; i ten pes
nesvatě štěká

Den Sute-džó

1633–1698

Sněživé ráno

*Sněživé ráno;
get stopy všude kreslí
číslici dvojku.*

První sníh děti
brzy dnes vzbudil; jejich
stop nespočítáš

Letní měsíc

*Měsíci letní,
tvá cesta po obloze
nadchází krátkou!*

Měsíci letní,
ač krátký tvůj krok, dlouze
pohled můj vábíš...

Světlušky

*Světlušky třpytné
se odlesků svých vlastních
ve vodě bojí.*

Světluška v dlani
Jasu vytouženého
iluze pouhá

Kawai Čigecu-ni
1632–1706

Z lásky k vnoučeti

*Rosičko milá,
já zbuduji ti malou
slaměnou chýšku.*

Dupot a výskot
zněžní, když zaslechneš v nich
radost dítěte

Měsíc dnes v noci

*Chuť přít se máme,
zda dva to nesvítíli
měsíci jasní.*

Měsíci, jase
dnes mateš – přizval jsi snad
k cestě přítele?

Óme Šúšiki
1668–1725

Fialka

*Svým zlatým chvostem
se bažant něžně dotkl
fialky vzkvetlé.*

Fialka vzkvetlá
dne líbeznou ozvěnou
teď poznovu zní

Sakura

*Sakury květy
u studně v nebezpečí!
Opilci u nich!*

Sakury... haiku
po staletí spěchají
za jejich krásou

*Teď v době dešťů
i rukáv mého roucha
kosatci voní.*

Kosatce vonné
vpily se do košil; déšť
odzvoneho má

Čine-džó
Data neznámá

Labutí zpěv

*Jak rychle vzplane
a stejně rychle zhasne
světluška jasná!*

Zasvítí, zhasne
A přece se zatočí
se světluškou noc!

Ogawa Šófú-ni
1668–1758

Jasný měsíc

*Plá jasný měsíc.
Opřena o verandu
jdu za ním kolem.*

Jen u vrátek jsem,
a přece mne vyvábil
na svou pouť měsíc

Kaga no Čijo-ni
1701–1775

Sněživé ráno

*Nic nepohne se,
ni na horách, ni v polích,
sněživým ránem.*

Komu také se
zazdalo, že vloček pád
zastavil dnes svět?

Slivoňový květ

*Květ slivoňový
tomu, kdo jej utrh,
svou vůni skýtá.*

K čemu slivoní
vůně? Den zhořknul hladem
tak neslitovným

Jasný měsíc

*Zdáme se krásni,
ať šat náš jakýkoli,
v měsíčním jase.*

Zas měsíční jas
šálí nás – tak zdáme se
jiní a jasní...

Jasný měsíc

*Zářivý měsíc!
Ni ptáci neuzavřou hnízd
svojich dvířka.*

Kdo uzavřel by
tvář měsíce jasu? Kdo
duši dal ďasu?

Bílé volavky

*Nebýt jich křiku,
tratí se v ranním sněhu
volavky bílé.*

Volavek bílých
volání v dáli
vločky
do bílé halí

Motýl

*Na květu motýl,
teď zatřepal křídly.
O čem asi sní?*

Jak smutny sny jsou
motýlí, když se v prázdně
pláně ztratily

*Těch krásných věcí!
Nemožno všechny zhlédnout
v kvetoucím jaru.*

V květech jara ráj
je napohled Počal jej
pozemský však svět

*Spí vrba zrána
do mlhy zahalena,
jež zvolna stoupá.*

V závoji mlhy
smuteční závoj vrby
smutnější se zdá

*Slivoní vůně.
Každého rána mrzne
ve stínu květů.*

Za krásou kráčí
zmar, za rozmarem máry –
proroctví praví

*Ačkoli slavík
ji probudit se snaží,
spí vrba stále*

Mrhají krásou
světa spáči; slavíku,
marně tu zpíváš!

*Vrba své větve
hned rozplétá, hned splétá
dle vůle větru.*

S větvemi vrby
vítr si hrá; spletenou
hlavu vrba má...

*Smuteční vrba
mlčící, osamělá
v měsíčním jasu*

Vrbo, proč mlčíš?
Pijáka píseň dnes jas
měsíce snáší

*Zář luny matná,
pokryto nebe květy
košatých sakur.*

Nebe košatí
Oblaky z květů sakur
i noc ošatí

*Sakury horské
jen sama obdivuji,
a to mne rmoutí.*

V horách je krásně
A těžko, když sakury
jen pro mě tu jsou

*Já býti mužem,
noc strávití bych chtěla
na horách vzkvetlých.*

Odvážná žena –
pohrdla jhem, samotou
hor obdařená

*Na kraji stezky,
jež není příliš dlouhá,
fialky kvetou.*

Fialko v cestě,
musím dál se brát; tobě –
nerad – sbohem dát

*U cesty v trávě
motýlům nelze spátí,
jsouť třešně v květu.*

Třešně vykvetly
Motýli v myšlenkách mých
tiše usedli

*To příliš rmoutí,
že nezříš odkvétati
slivoní květy.*

Rozkvétat viděl
jsem to, co jsem miloval;
žel vadnouti též

*Bezlisté stromy
o čem as přemítají?
Zrození Buddha.*

Bezlistý strome,
jakýže zázrak sníš, to
uhádnout snadné

*V soumraku chvíli
neskane ani krůpěj
z mladého listí.*

Soumraku chvíle
Vše dovršeno zdá se
Jak pošetilé...

*Co k listům třešní
pohledy tvoje vábí,
je pouze motýl.*

Ta dívka s květy
ve vlasech snad tuší cos
o motýlích snech

*Větérek svěží!
Ó, jak se tráva k travě
těsněji vine.*

Stéblo se k stéblu
vine, zřím; ač nerad, jim
k stáru rozumím...

*Větérek svěží,
na mladé lidi padá
večerní mlha.*

Větérek svěží
večerní mhou za tebou
jak pejsek běží

*Večera tvářnost,
toť chvíle, kdy lze zřítí
žen rámě nahá.*

Žen rámě nahá
večerem zřítí; chvíle
kdysi to drahá...

Kobajaši Issa
1763–1827

Za mrtvým dítětem

*Že život rosa
a jako rosa taje,
až příliš pravda...*

Nad jiné těžký
úkol mi dán – truchlím sám,
žal jich zmírnit mám...

Daimjó

*Sakura v květu
daimjóa přinutila
sestoupit z koně.*

Překážka někdy
mění náš směr – k doposud
neviděnému

Pohorský měsíc

*Pohorský měsíc
i na zloděje květů
své světlo lije.*

Měsíc přátelský,
či lhostejný? Zářící svou
obdaruje vše

V rodném místě

*Nikoho neznám,
žádného ze vztyčených
hastrošů v poli.*

Myšlenky černé
v rodné vsi? Již dávno jste
sobě odvykli

Světlušky

*Nešlapte v trávě,
kde minulé noci
světlušky žhnuly.*

Památka tobě
drahá jiným je ničím?
Nenásob svůj žal!

Tažní ptáci

*Nehašteřte se,
druh druhu pomáhejte,
vy tažní ptáci.*

S tažnými ptáky
nenech odletět touhu,
jen bláhovost svou

Moucha

*Nezabij mouchy!
Své nožky k sobě tiskne,
rukama lomí.*

I moucha je tvor
nám podobný – někdy je
slabá jak člověk

Slimáček

*Slimáček malý
pomaloulinku šplhá
na horu Fudži.*

Každý svou Fudži
má šanci zlézt; i slimák,
jemuž se směješ

Motýlové

*Jak milují se!
Kéž po smrti se zrodím
motýlem v pláni.*

Motýl – filosof:
Jak neradovat se z nich,
když mávnou křídly?

Hubená žabka

*Hubená žabko,
nebudeš usmrcena,
Issa je tady.*

Žabky hubené,
navěky básník slíbil
být ochráncem vám

Osiřelí vrabci

*Pojďte sem ke mně,
vrabčátka osiřelá,
budem si hráti.*

Políčeno má,
na vrabčáčky – kořata
nakrmit musí

Svět utrpením

*Svět utrpením,
i když v něm třešně kvetou
a vzdor všem květům.*

Svět utrpením
přetéká, byť rozkvetlé
jaro jím pluje

Mládáta vrabčí

*Vrabčátka sirá,
uhněte stranou, z cesty,
můj kůň chce projít.*

Pod kola vozu
přivádí zmatek a strach
ptáče ztracené

Mléčná dráha, již zřel jsem v nemoci

*Čar Mléčné dráhy,
jež papírové stěny
děrami zřena.*

Natahuje krk,
by z lůžka zřel cíp světa
odpíraného

Tomel

*Co přešlo času,
než rozšířil se tomel
až k patě vrchu.*

Rok co rok křoví
dál se rozkročí, zdi kus
skryje, obtočí

Podzimek mého života

*Jak bez poskvrny
plá měsíc, je však podzim
života mého.*

Života podzim
neodvratný; ještě však
měsíc jasně plá!

Sakura

*Jak z nebe sváty,
tak čarokrásně svítí
sakury květy.*

Sakura! Z nebe
sváta, uctívaná, slok
tvých první dáma

Inoue či Sugawara Džúkó
1741–1804

Novoroční sen

*Ve snu novoročním
přál bych si vidět tváře
rodičů mrtvých.*

Vyvolat chtěl bych
na svět je zpět, byť přísně
znali pohledět...

Ótomo Óemaru

1719–1805

Kráva, kterou jsem prodal

*Podzimní vichr.
Potkal jsem krávu,
kterou jsem loni prodal.*

Kravičko dobrá,
nespásáš již louku mou,
neořem pole...

Jíní

*Ó, jíní, padej!
Po chryzantémách není
již květů žádných.*

Čas ojíněný
Květy opadly a svět,
lidé v něm jiní

Kawakami Fuhaku

1718–1809

Hlas zvonu

*Jaký tu klid je!
Zvuk zvonu nevyruší
třešňových květů.*

Ani hlas zvonu
nevyruší jas stromů,
jimž květy sluší

Ueda Mučó

1733–1809

Slavík poprvé zapěl

*Když slavík odlét
v zahradu sousedovu,
poprvé zapěl.*

Slavík – nevěrník!
Až u sousedů pěje!
Marný je můj křik

Inoue Širó

1742–1813

Mléčná dráha

*Tak Mléčná dráha
se blízko zdá, že moh bys
doskočit na ni.*

Jak k Mléčné dráze –
šplhat po žebříku, či
snad po provaze?

Čírky

*Podzimní vítr.
Do krásy dorůstají
den ze dne čírky*

Čírky čeřící
oblohy oblost dálnou
jižní spojnicí

Enomoto Seifu-džó

1731–1814

Promoklý motýl

*Jaké tu ticho!
Do ložnice mé vletěl
promoklý motýl.*

Motýl promoklý
Barvy mu zbyly Mé však
touhy vybledly

Starý motýl

*Když motýl stárne,
hraje si jeho duše
ve chryzantémách.*

Stárnoucí motýl
Snad jako si představit
vetché už jaro

Macumoto Kojó-ni

Data neznámá

Odkvět

*Odkvetly třešně,
tu opět duše lidí
se uklidnily*

Jen novou sklizní
duše lidské se zklidní
Čas zraje stále

Divoké husy vracejí se

*Závidím husám,
jež vracejí se v kraje,
kde léta není.*

Divoké husy
vracejí se sem i tam

Já? Se ulítám
Imaizumi Sógecu-ni
† 1804

V Saze

*Buddhovy sochy
jsou krásné, zahaleny
spadalým listím.*

Listí se vrší
S podzimem socha chví se,
na Buddhu přší

Tokai Kitó
1740–1789

Dopis

*Potkal jsem posla,
i otevřel jsem dopis,
vál jarní vítr.*

Vál jarní vítr,
všechno svál, i slova, k nimž
sám mne předtím zval

Chromý žebrák

*Den jarní, zářný;
u cesty chromý žebrák
se dívá šťasten.*

Jitro zářící
A nejvíc vítají je
všichni trpící

Měsíc a zívání

*Zíváním velkým
můj soused oslavoval
zářící měsíc.*

Neslavně se zpít,
tak slaví svaté svátky

přeslavný náš lid

V dešti na hoře Tabu

*Na horské cestě
po mracích jdeme, v dešti
sakura kvete.*

Tak vysoko jsme,
že déšť zdá se pramenit
u našich nohou

Hlasy zvonů

*Zní hlasy zvonů,
jako by hádaly se
s vichřicí zimní.*

Zdali zvonící
zvony přezní zuřící
zimní vichřici?

Spěchající sakura

*Třešňové květy
se právě otvírají;
jak mají naspěch!*

K tobě zas spěchám,
sakuro, otvírající
květy svých veršů!

Jošiwake Tairo

† 1778

Studánka

*Studánka čistá,
nějaký poutník do ní
vytrousil mince.*

Kdo shrbil již hřbet,
v studánce čisté zří jen
ohnutá záda

Teramura Hajakuči

1748–1836

Já prodal krávu

*Já prodal krávu,
teď ubírá se ze vsi
sychravou mlhou.*

Loučí se s krávkou
Tak jiný by nesved dát
člověku sbohem

Sumi Taigi

1709–1772

Zimní měsíc

*Plál zimní měsíc!
Kamene nenašel jsem,
bych po psu hodil.*

Kamenem po psu,
však svědomí své bédné
odehnat by chtěl

Povodeň

*Most voda smetla,
na břehu lidé stojí
v měsíčné noci.*

Povodeň ve dne
hrozná V noci pak hrůzou
černočernou je

Hastroš

*Byl k zemi skácen,
pak postaven, zas sražen
na poli hastroš.*

Dohastrošil jsi,
hlad k zemi srazil všechny,

pole je prázdné
Slavík v kleci

*Vězněný slavík
jásavě prozpěvuje,
své klece nezří.*

Klec svoji nezřít
bylo mu spásou Jinak
by oněměl hned

Kaja Širao
1737–1791

Vrabci

*V zápase spolu
dva vrabci spadli dolů
z kalichu máku.*

Vrabčáci spolu
si na plotě čtveračí
Teď spadli dolů

Vraní hnízda

*Vrány se hnízdí,
nenáviděných ptáků
rodičská láska.*

Rodiče vraní,
ustaraní Přec se jich
člověk spíš straní

Óšima Rjóta
1707–1787

Na vrchu sosna

*Zářící měsíc!
Až zas se zrodím, chci být
na vrchu sosnou.*

Na vrchu sosna
k luně má blíž? Básníku, víš,
že málo jen zříš?

Macuo Bašó

1644–1694

Zříceniny tvrze Takadači

*Tys, letní trávo,
snů mrtvých bojovníků
jedinou stopou.*

Poslední stopa
bojovníka – přečti si,
co báseň říká

Vrána na holé větvi

*Na holé větvi
schoulená vrána sedí.
Podzimní večer*

Vrána schoulená
na větvi holé Dole holá
hlava skloněná

Mléčná dráha

*Bouřlivé moře.
Nad ním se k výspě Sado
pne Mléčná dráha.*

Bouřlivé moře
jsem nepoznal Však Mléčnou
dráhou blízcí jsme

Cvrček (Prchavý život)

*Že brzo zemře,
se vytušiti nedá
ze cvrčka hlasu.*

Život prchavý,
kdo vzal si do hlavy, ten
se jen unaví

Já onemocněl na cestě své

*Já onemocněl
na cestě své, sny moje
jdou zprahlou stepí.*

Jdu zprahlou stepí
srdce svého, žízně ze
snu nemocného

*Jak jasný měsíc!
Já jsem se u rybníka
noc celou toulal.*

Mne měsíc jasný
s toulkou čekal Hladinou
noční s ním jsem plul

Pustá Rybná, 14.-17. červenec 2020

Tento soubor obsahuje sto mých haiku s japonskou inspirací. Ještě než jsem v Pusté Rybné otevřel Mléčnou dráhu, přišlo jedno haiku jen tak: Využil jsem ho, když se mi z důvodů symetrie zdálo být lepší doplnit Haiku z haiku o stou první – či vlastně nultou – báseň. A teď mne napadlo, že uvádím-li i své inspirace, je v souboru nikoli 101, ale 201 básnických textů; znovu ho tedy doplňuji, tentokrát o jedno „pohaiku“ – vzniknuvší ráno poté, co jsem soubor dokončil:

Komár veliký
polechtal mne na tváři;
vstávám; on už ne